

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

<https://doi.org/10.32540/2071-1476-2025-2-027>

УДК 796.012(510)-057.875

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА МОТИВАЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ КНР

Марченко О.Ю.^{1ACDE}, Се Чжімін^{2ABC}, Лі Люсін^{1BC}, Лі Шуїнг^{1BC}, Симоненко Н.О.^{3AD}
¹Національний університет фізичного виховання і спорту України, ²Університет Січан,
³Полтавський університет економіки і торгівлі

Марченко Оксана Юріївна

Marchenko Oksana

Національний університет фізичного виховання і спорту України; вул. Фізкультури 1. Київ, Україна, 03150
National university of Physical Education and Sport of Ukraine: 1 Fizkultura Street, Kyiv-150, Ukraine, 03150
e-mail: o.mar4enko17@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0007-1959-0986>

Се Чжімін

Xie Zhimin

Університет Січан, КНР, провінція Сичуань, м. Січан, вул. Сюефу, буд. 1
Physical education teacher, Xichang University, PRC
Xichang, Sichuan Province, №1, Xuefu Road, China
<https://orcid.org/0000-0002-9320-1498>

Лі Люсін

Li Luxin

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна, 03680
Postgraduate Student, National University of Ukraine on Physical Education and Sport
National University of Ukraine on Physical Education and Sport, 1 Fizkultura Street, Kyiv, Ukraine, 03680
e-mail: liluxin1515@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0005-1877-0008>

Лі Шуїнг

Li Shuiying

Національний університет фізичного виховання і спорту України, вул. Фізкультури, 1, Київ, Україна, 03680
Postgraduate Student, National University of Ukraine on Physical Education and Sport; National University of Ukraine on Physical Education and Sport, 1 Fizkultura Street, Kyiv, Ukraine, 03680
e-mail: shuyingli579@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-3637-6366>

Симоненко Наталія Олександрівна

Symonenko Nataliia

Полтавський університет економіки і торгівлі, вул. Івана Банка 3, Полтава, Україна, 36003
Poltava University of Economics and Trade Ivana Banka Street, 3, Poltava, Ukraine, 36003
e-mail: ntldem40@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0338-0101>

Внесок авторів: А – дизайн дослідження; В – збір даних; С – статистичний аналіз; D – підготовка рукопису; E – збір коштів.

Authors' Contribution: A – Study design; B – Data collection; C – Statistical analysis; D – Manuscript Preparation; E – Funds Collection

Анотація

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних засобів формування мотивації студентської молоді до систематичної рухової активності, оскільки низький рівень залученості до спорту є однією з ключових проблем сучасної молоді Китаю. Саме мотиваційне спрямування – прагнення до успіху чи уникнення невдач – визначає характер ставлення студентів до занять фізичними вправами та здорового способу життя. **Мета дослідження** дослідити взаємозв'язок між рівнем та характером рухової активності та типом мотиваційного спрямування (досягнення успіху або уникнення невдач) у студентів КНР. У дослідженні взяли участь 1855 студентів 11 університетів КНР (945 юнаків і 910 дівчат). **Матеріали і методи дослідження:** теоретичний аналіз, узагальнення даних науково-методичної літератури та документальних матеріалів; психологічна діагностика А.А. Реана «Мотивація успіху та страх невдач» («МУН»); статистичний аналіз проводився у програмах MS Excel та STATISTICA (StatSoft). **Результати дослідження.** Визначено, що мотиваційна спрямованість на успіх у китайських студентів залежить від статі: у юнаків домінує орієнтація на досягнення успіху, у дівчат – установка на уникнення невдач. Доведено, що спрямованість мотивації на успіх обумовлює зниження ступеня поширеності шкідливих звичок переважно у дівчат і не забезпечує скорочення поширення шкідливих звичок серед більшості респондентів. Встановлено статистично значущі ($p < 0,05$) зв'язки між самооцінкою фізичної підготовленості, способом життя та домінуючим типом мотивації: студенти з адекватною самооцінкою фізичної підготовленості виявляли більш високий рівень мотиваційного спрямування до успіху. **Висновки.** Отримані результати дослідження доводять, що серед китайських студентів недостатньо сформована мотивація до РА, у зв'язку з чим вони не в повній мірі усвідомлюють важливість збереження й зміцнення здоров'я для загального благополуччя та довгострокового успіху. Поєднання показників рухової активності, самооцінки фізичної підготовленості та мотиваційного спрямування створює надійну основу для розробки педагогічних стратегій, спрямованих на формування мотивації студентів КНР до занять руховою активністю.

Ключові слова: мотивація досягнення, уникнення невдач, рухова активність, студенти, самооцінка, Китай.

INTERRELATION OF THE STRUCTURAL COMPONENTS OF MOTOR ACTIVITY AND MOTIVATIONAL ORIENTATION AMONG CHINESE UNIVERSITY STUDENTS

Annotation

Introduction. The relevance of the study is determined by the need to find effective means of forming motivation for systematic physical activity among students, as the low level of sports involvement is one of the key problems of modern Chinese youth. The motivational orientation – the desire for success or the avoidance of failure – determines the nature of students' attitudes towards physical exercises and a healthy lifestyle. **Aim of the study.** To investigate the relationship between the level and nature of physical activity and the type of motivational orientation (achievement of success or avoidance of failure) among students in the People's Republic of China. The study involved 1855 students from 11 universities in the PRC (945 boys and 910 girls). To achieve the research objectives, a set of interconnected research **methods** was used: theoretical analysis, generalization of data from scientific and methodological literature and documentary materials; A. A. Rean's psychological diagnostic method «Motivation for Success and Fear of Failure»; statistical analysis was performed using MS Excel and STATISTICA (StatSoft) software. **Research Results.** It was found that the motivational orientation towards success in Chinese students depends on gender: boys are dominated by an orientation towards achieving success, while girls tend to have a mindset of avoiding failure. It has been proven that a motivational orientation towards success leads to a decrease in the prevalence of harmful habits, primarily in girls, but does not ensure a reduction in the spread of harmful habits among the majority of respondents. Statistically significant ($p < 0.05$) correlations were found between self-assessment of physical fitness, lifestyle, and the dominant type of motivation: students with an adequate self-assessment of physical fitness showed a higher level of motivational orientation towards success. **Conclusions.** The obtained research results prove that Chinese students have an insufficiently developed motivation for physical activity, due to which they do not fully realize the importance of maintaining and strengthening health for overall well-being and long-term success. The combination of indicators of physical activity, self-assessment of physical fitness, and motivational orientation provides a solid basis for developing pedagogical strategies aimed at fostering motivation for physical activity among students in the PRC.

Keywords: achievement motivation, avoidance of failure, physical activity, students, self-assessment, China.

Вступ. Китайська Народна Республіка (КНР) за останні десятиліття досягла значних успіхів у соціально-економічному розвитку та вийшла на провідні позиції у світі за рівнем ВВП, інновацій та науково-освітніх досягнень [1, 2, 3, 4]. Важливе місце у системі державних реформ посідає сфера освіти, зокрема вища школа, яка розглядається як стратегічний ресурс підготовки конкурентоспроможних кадрів [5, 6].

Водночас, результати численних досліджень останнього десятиліття свідчать про погіршення стану здоров'я студентської молоді КНР. Зокрема, фіксується зростання поширеності ожиріння, зниження рівня фізичної підготовленості, збільшення малорухливої поведінки та поширення психологічних розладів [7, 8]. За даними китайських авторів, поширеність ожиріння серед школярів становить близько 12 %, а понад 37 % дітей не дотримуються норм щодо екранного часу [7, 8]. Подібні тенденції зберігаються і в студентському віці: дефіцит рухової активності зумовлює зниження розумової працездатності, емоційне виснаження та відсутність сформованих навичок здорового способу життя [9, 10, 11]. Ситуація ускладнюється тим, що на заняттях фізичного виховання в університетах та коледжах КНР викладачі не завжди можуть компенсувати негативний вплив зовнішніх факторів – погіршення екології, незбалансованого харчування та високих навчальних навантажень. Хоча в окремих закладах вищої освіти впроваджуються інноваційні педагогічні підходи, більшість із них залишаються фрагментарними й не формують системного підходу до мотивації студентів [11, 12].

Системний аналіз наукових джерел і міжнародного досвіду вивчення мотиваційної проблематики підтверджує наявність певних теоретичних напрацювань у КНР. Так, Ли Яньхуэй [11] довів тісний взаємозв'язок між цінно-

стями фізичної культури та спортивною мотивацією студентів; Ляо Цайчжи [4] репрезентував теорію цільової орієнтації як основу мотивації досягнення; Сюе Фен (2010) показав значущість теорії самовизначення у поясненні взаємозв'язку між мотивацією та виконанням фізичних вправ; Тан Лі [13] дослідив вплив спортивних мотиваційних відео на формування інтересу до занять фізичними вправами. Однак, незважаючи на вагомий доробок, у науковому полі відсутній комплексний підхід до вивчення мотиваційних пріоритетів студентської молоді КНР у сфері фізичної культури і спорту. Це обумовлює актуальність подальших емпіричних досліджень, спрямованих на розробку ефективних педагогічних моделей, здатних підвищити рівень рухової активності та сформувати мотиваційно-ціннісне ставлення до фізичної культури.

На думку науковців: О.В. Андрєєва [13], М.В. Дутчак [13], Т.Ю. Круцевич [10], О.Ю. Марченко [10], М.І. Маєвський [14], ключовою умовою залучення студентів до фізкультурно-оздоровчої діяльності є формування стійкої мотивації. Ефективність цього процесу залежить від інтеграції різноманітних видів рухової активності, що відповідають інтересам молоді та сприяють утворенню здорового способу життя. Ефективність цього процесу досягається лише за умови включення до освітнього процесу різних видів рухової активності, які відповідають інтересам молоді та сприяють формуванню стійкої мотивації до занять спортом та здорового способу життя [5, 6,].

Таким чином, виникає суперечність між гострою потребою у підвищенні рівня рухової активності студентів КНР та відсутністю науково обґрунтованих підходів до формування їх мотивації. Це зумовлює актуальність дослідження та необхідність розробки моделі мотивації студентів до рухової активності, що враховує

специфіку освітнього середовища КНР.

Мета дослідження – дослідити взаємозв'язок між рівнем та характером рухової активності та типом мотиваційного спрямування (досягнення успіху або уникнення невдач) у студентів з Китаю.

Гіпотеза. Припускається, що впровадження науково обґрунтованої моделі формування мотивації студентів закладів вищої освіти КНР до занять руховою активністю у процесі фізичного виховання забезпечить:

- підвищення рівня їхньої залученості до фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- зростання адекватності мотиваційно-ціннісних орієнтацій;
- формування стійкої установки на здоровий спосіб життя;
- покращення показників фізичної підготовленості та психоемоційного стану

Матеріали і методи дослідження.

Учасники: у науковому експерименті взяли участь студенти 11 вищих навчальних закладів Китаю. Загальна кількість респондентів складала 1855 осіб I та II курсів навчання, серед яких: 945 юнаків, 910 дівчат.

Дослідження здійснено з дотриманням принципів Гельсінської декларації Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини в якості об'єкта дослідження» [23].

Процедура (організація дослідження). Для досягнення цілей наукового пошуку використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження.**

– Теоретичний аналіз, узагальнення даних науково-методичної літератури та документальних матеріалів: застосований бібліосемантичний аналіз включав в себе вивчення та аналіз вітчизняних та іноземних наукових джерел, а також рекомендацій міжнародних стратегічних документів у сфері рухової активності та га-

лузових нормативно-правових актів; з використанням платформи Google Академія було проаналізовано фаховий матеріал, зокрема наукові статті, методичні посібники та автореферати.

– Соціологічні методи дослідження. Анкетування було проведено в режимі онлайн, за допомогою Гугл-форми. Анкетування було спрямоване на вивчення та порівняння мотиваційних пріоритетів у сфері фізичної культури та спорту серед китайських студентів.

– Психолого-діагностичні методи дослідження. Для визначення спрямування мотивації китайських студентів нами було застосовано психологічну діагностику А.А. Реана «Мотивація успіху та страх невдач» («МУН»). Методика дозволяє виявити домінуючий вектор мотивації: орієнтацію на досягнення успіху або на уникнення невдачі.

Статистичний аналіз: Математично-статистична обробка фактичного матеріалу здійснювалась з метою інтерпретації результатів педагогічних експериментів. Застосовані наступні математичні процедури: оцінка і характеристики варіаційних рядів параметрів представників різних вікових і статевих груп, а саме – середнє варіаційного ряду ($\bar{x}$), середнє квадратичне відхилення (S), похибка середньої арифметичної (m), коефіцієнт варіації (V); порівняння та визначення достовірності відмінностей між окремими

групами за допомогою t -критерію Ст'юдента при рівні значущості не нижче 0,05; проведено кореляційний аналіз між якостями (коефіцієнти кореляції Пірсона); здійснено частотний аналіз. Для обробки анкетних даних застосовувався частотний аналіз із використанням критеріїв χ^2 . За його допомогою перевірялися:

– рівномірність розподілу частот (заняття фізичними вправами, наявність шкідливих звичок, мотиваційні орієнтації студентів);

– статеві відмінності проявів досліджуваних ознак;

– взаємозв'язки між категоріальними показниками (оцінювалися за коефіцієнтом Крамера V).

У випадках, коли умови застосування χ^2 не виконувались (очікувана частота < 5), використовувався точний критерій Фішера. Рівень статистичної значущості прийнято $p < 0,05$, при $p < 0,001$ зазначалося як « $p < 0,001$ ».

Для оцінки впливу мотиваційного спрямування на мотивацію до занять фізичними вправами застосовувалася нелінійна регресія з параболічною функцією, підбраною методом найменших квадратів. Якість моделі перевірялася за коефіцієнтом детермінації R^2 , відносною помилкою апроксимації та F -критерієм Фішера. Статистичний аналіз проводився у програмах MS Excel та STATISTICA (StatSoft).

Результати. У ході дослідження було отримано низку емпі-

ричних даних, що відображають особливості взаємозв'язку між рівнем рухової активності та мотиваційним спрямуванням студентської молоді КНР. Перевірка припущення щодо позитивного впливу занять фізичними вправами на мотивацію до РА показала, що серед студентів, які займаються фізичними вправами, мотивація не залежить від статі ($\chi^2 = 2,142$; $df = 1$; $p = 0,144$). Натомість серед студентів, які не займаються фізичними вправами, статистично значуще частіше зустрічаються випадки зниженої мотивації до РА ($\chi^2 = 4,518$; $df = 1$; $p = 0,034$) (табл. 1). Попри слабкий вплив занять фізичними вправами на мотивацію студентів до РА ($V = 0,059$; $p = 0,012$), виявлено, що в той час, як у юнаків залежно від занять фізичними вправами частота посиленої мотивації до РА не відрізняється ($\chi^2 = 0,572$; $df = 1$; $p = 0,450$), – в дівчат такі відмінності зафіксовані ($\chi^2 = 8,326$; $df = 1$; $p = 0,004$). Отже, заняття фізичними вправами посилюють мотивацію дівчат до занять РА.

Установлено, що за мотиваційною спрямованістю китайські студенти розподілилися нерівномірно ($\chi^2 = 2570,631$; $df = 4$; $p < 0,05$). Серед них статистично значуще переважають студенти із спрямованістю на успіх ($\chi^2 = 166,051$; $df = 1$; $p = 0,004$). Дослідження продемонструвало, що мотиваційна спрямованість не впливає на самооцінку фізичного розвит-

Таблиця 1

Оцінка зв'язку між заняттями фізичними вправами і мотивацією студентів до рухової активності залежно від статі, (n = 1855)

Група	Рівень мотивації до РА		Δ, %	χ ²	p
	від відсутньої до середньої	від сильної до дуже сильної			
займаються фізичними вправами					
Юнаки	578	256	-38,6	2,142	0,144
Дівчата	532	275	-31,8		
не займаються фізичними вправами					
Юнаки	73	38	-31,5	4,518*	0,034
Дівчата	53	50	-2,9		

Примітка 1. Δ – різниця між часткою студентів, в яких зафіксовано від відсутньої до середньої та від сильної до дуже сильної мотивації;

Примітка 2. * – у разі доведених статистично значущих відмінностей на рівні значущості $p < 0,05$.

ку та здоров'я студентів залежно від статі ($p > 0,05$). Виключенням стала тенденція мотивації на успіх, де серед юнаків переважає частота випадків зниженого рівня самооцінки порівняно з дівчатами (табл. 2).

Оскільки статевих відмінностей між впливом мотиваційної спрямованості на самооцінку фізичного розвитку та здоров'я студентів довести не вдалось, у подальшому аналізі, окрім випадків тенденції мотивації на успіх, ми об'єднали студентів за рівнями самооцінки фізичного розвитку та здоров'я, залежно від мотиваційної спрямованості у спільні групи (рис. 1).

Статистичний аналіз розподілу студентів за рівнями самооцінки фізичної підготовленості та здоров'я залежно від мотиваційної спрямованості, дозволив дійти наступних висновків:

– за острахом невдачі студенти розподілилися рівномірно ($\chi^2 = 0,889$; $df = 1$; $p = 0,346$), тобто, половина студентів із острахом невдачі мають знижену та середню, а половина – підвищену самооцінки фізичного розвитку та здоров'я;

– серед досліджуваних із тенденцією мотивації на невдачу статистично значуще менша частота випадків, коли в них знижений рівень самооцінки ($\chi^2 = 10,667$; $df = 1$; $p = 0,001$);

– доведено, що серед студентів із невираженим мотиваційним спрямуванням зафіксовано статистично значуще більшу частоту випадків, коли в них превалює знижений рівень самооцінки ($\chi^2 = 28,821$; $df = 1$; $p < 0,05$);

– стосовно студентів, які спрямовані на успіх, то більшість серед них характеризуються зниженою самооцінкою фізичного розвитку та здоров'я ($\chi^2 = 110,560$; $df = 1$; $p < 0,05$).

З нашої точки зору, такий результат може мати кілька пояснень. По-перше, студенти, які зосереджені на успіху, можуть приділяти надмірну увагу навчанню та іншим академічним

Таблиця 2

Порівняльний аналіз впливу мотиваційної спрямованості на самооцінку фізичної підготовленості та здоров'я студентів КНР залежно від статі, (n = 1855)

Мотиваційна спрямова- ність	Юнаки (n = 945)		Дівчата (n = 910)		χ^2	p
	Рівень самооцінки					
	Від низького до середнього	Високий і дуже високий	Від низького до середнього	Високий і дуже високий		
Острах невдачі	7	5	4	2	-	0,05
Тенденція мотивації на невдачу	21	7	18	8	0,224	0,637
Невираженість мотивації	63	33	69	25	1,355	0,245
Тенденція на успіх	149	75	110	54	0,013*	0,909
Спрямованість на успіх	391	194	394	226	1,434	0,232

Примітка. * – у разі доведених статистично значущих відмінностей на рівні значущості $p < 0,05$; при частоті спостережень менше 6, застосовувався точний критерій Фішера.

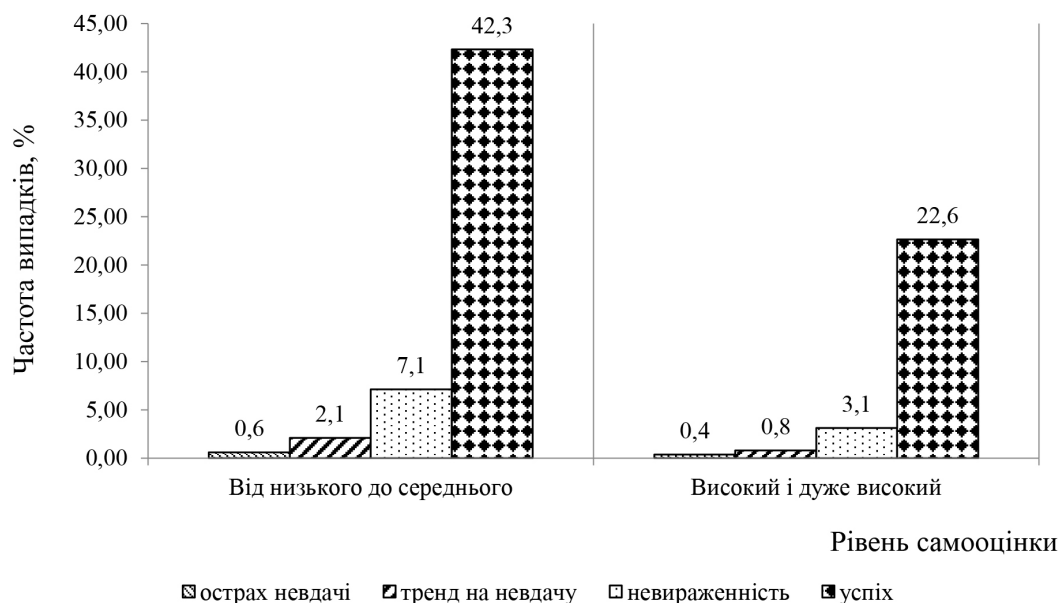

Рис. 1 – Розподіл за рівнями самооцінки фізичного розвитку та здоров'я студентів КНР залежно від мотиваційної спрямованості, (n = 1467)

досягненням, нехтуючи руховою активністю та здоров'ям, що обумовлює зниження їхньої самооцінки щодо власної фізичної підготовленості та здоров'я. По-друге, вони можуть порівнювати себе з іншими успішними людьми, які, ймовірно, мають кращу фізичну форму та здоров'я, що може призвести до усвідомлення неповноцінності та зниження самооцінки. Крім того, студенти, які зосереджені на успіху, можуть не мати достатньої підтримки з боку друзів, сім'ї або однокурсників щодо їх фізичного розвитку та здоров'я, що посилює в них почуття самотності та зниження самооцінки. Водночас,

вони можуть відчувати сильний внутрішній тиск, щоб досягти високих результатів, що може зумовити в них посилення стресу, тривоги та депресії, які негативно впливають на самооцінку, в тому числі, й щодо фізичного розвитку та здоров'я. І, насамкінець, – попередній негативний досвід у минулому, пов'язаний з руховою активністю або здоров'ям, може спровокувати в них розвиток негативних переконань щодо себе та своїх можливостей, що негативно впливає на самооцінку.

Дослідження показало, що серед китайських студентів, у яких простежується тенденція спрямування мотивації на успіх, юнаки

в більшій мірі характеризуються зниженою самооцінкою фізичної підготовленості та здоров'я порівняно з дівчатами (рис. 2).

За нашим переконанням, вищевикладене пояснення, яке стосується студентів із спрямуванням мотивації на успіх, так само можна використати для результатів щодо студентів із тенденцією на успіх. Відтак, юнаки з визначеною тенденцією на успіх у більшій мірі надмірну увагу приділяють навчанню та іншим академічним досягненням за рахунок занять РА, відчувають самотність і внутрішній тиск порівняно з дівчатами, тому й більша їхня частка характеризується зниженою само-

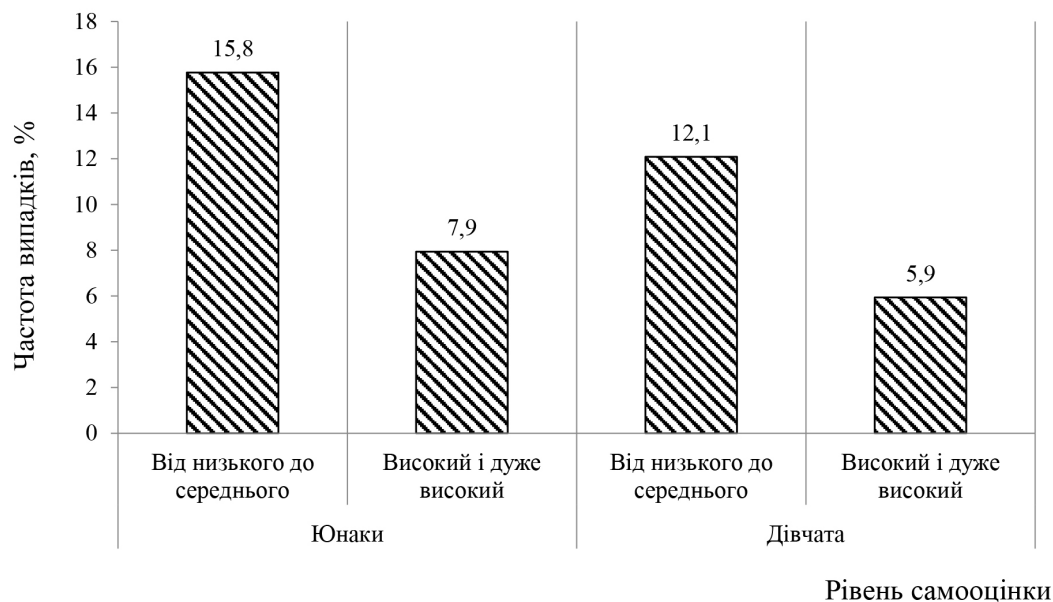

Рис. 2 – Розподіл студентів із трендом на успіх за рівнями самооцінки фізичного розвитку та здоров'я залежно від статі, (n = 388)

Таблиця 2

Порівняльний аналіз впливу мотиваційної спрямованості на ступінь поширення шкідливих звичок студентів КНР залежно від статі, (n = 1855)

Мотиваційна спрямованість	Юнаки (n = 945)		Дівчата (n = 910)		χ^2	p
	Ступінь поширення шкідливих звичок					
	Від середнього до високого	Від практично відсутнього до відсутнього	Від середнього до високого	Від практично відсутнього до відсутнього		
Острах невдачі	4	8	3	3	-	0,627
Тренд на невдачу	18	10	10	16	3,601	0,058
Невираженість	59	37	35	59	11,150*	<0,05
Тренд на успіх	135	89	75	89	8,057*	0,005
Успіх	355	230	241	379	27,292*	<0.05

Примітка. * – у разі доведених статистично значущих відмінностей на рівні значущості $p < 0,05$; при частоті спостережень менше 6 застосовувався точний критерій Фішера.

оцінкою фізичної підготовленості та здоров'я.

Установлено, що за мотиваційною спрямованістю китайські студенти розподілилися нерівномірно ($\chi^2 = 2570,631$; $df = 4$; $p < 0,05$). Серед них статистично значуще переважають студенти зі спрямованістю на успіх ($\chi^2 = 166,051$; $df = 1$; $p = 0,004$).

Дослідження продемонструвало, що, на відміну від самооцінки фізичної підготовленості та здоров'я, мотиваційна спрямованість на успіх у китайських студентів залежить від статі ($p < 0,05$), в той час, як спрямованість на невдачу

від статі не залежить ($p > 0,05$) (табл. 2).

Доведено, що студенти з острахом невдачі в однаковій мірі схильні до шкідливих звичок ($\chi^2 = 0,889$; $df = 1$; $p = 0,346$). І така сама тенденція простежується у студентів з переважною спрямованістю на невдачу ($\chi^2 = 0,074$; $df = 1$; $p = 0,785$) (рис. 3).

А от щодо студентів КНР із відсутньою вираженістю мотиваційного спрямування та спрямованістю на успіху, то встановлені такі закономірності:

– на противагу дівчатам, з-поміж студентів із невираженим

мотиваційним спрямуванням статистично значуща більша поширеність шкідливих звичок спостерігається у юнаків ($\chi^2 = 11,150$; $df = 1$; $p < 0,05$);

– юнаки, які переважно концентровані на успіху, більше схильні до шкідливих звичок, ніж дівчата ($\chi^2 = 8,057$; $df = 1$; $p = 0,005$);

– серед спрямованих на успіх юнаків, у порівнянні з дівчатами, ступінь поширення шкідливих звичок статистично значуще більша ($\chi^2 = 27,292$; $df = 1$; $p < 0,05$) (рис. 3.16).

Таким чином, спрямованість мотивації на успіх обумовлює

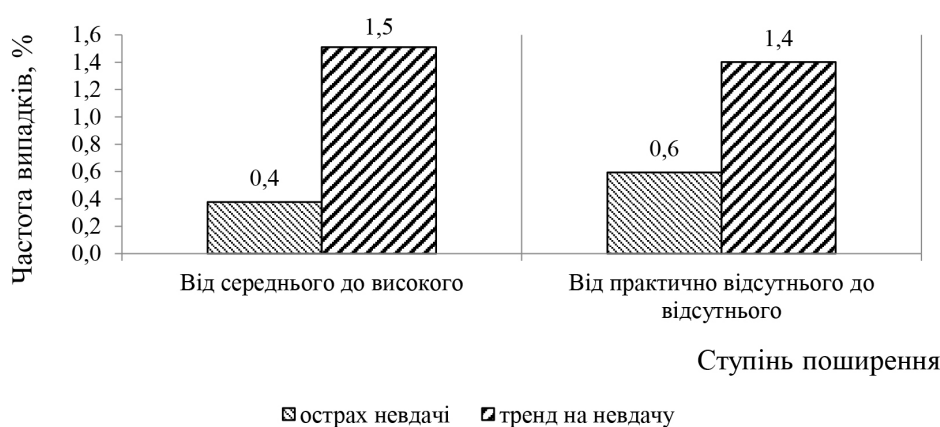

Рис. 3 – Розподіл студентів зі спрямованістю на невдачу за ступенем поширення шкідливих звичок, (n = 72)

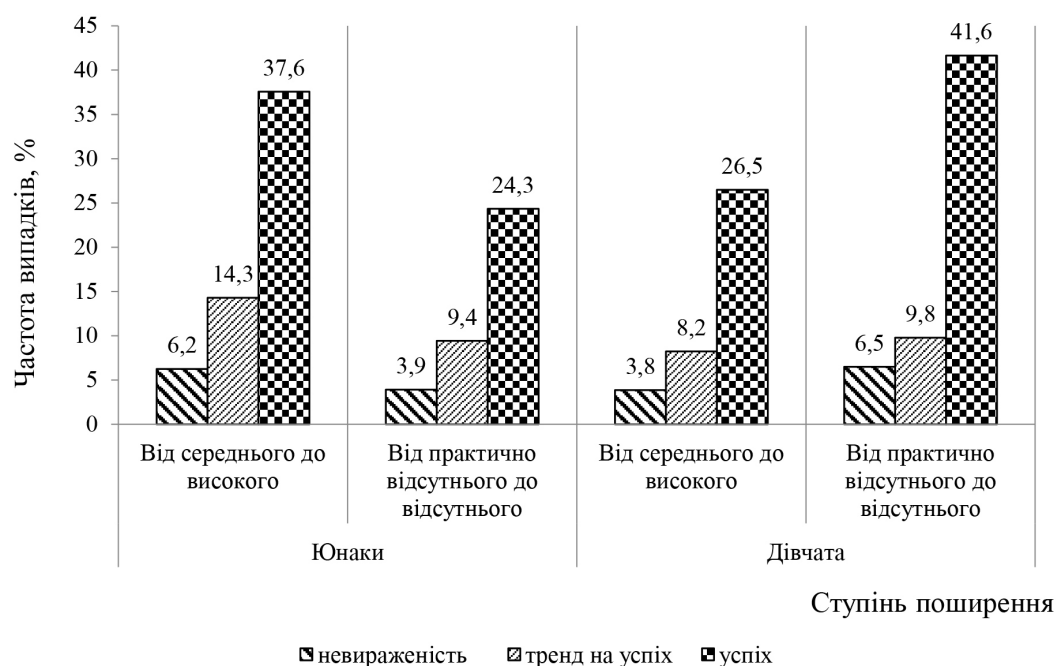

Рис. 4 – Розподіл студентів із невираженою мотиваційною спрямованістю та спрямованістю на успіх за ступенем поширення шкідливих звичок, (n = 1783)

зниження ступеня поширеності шкідливих звичок переважно у дівчат. Разом з тим, у цілому спрямування на успіх не забезпечує скорочення поширення шкідливих звичок серед китайських студентів; і для більшості з них характерним є від середнього до високого рівня поширення шкідливих звичок ($\chi^2 = 15,167$; $df = 1$; $p < 0,05$). При цьому зазначена тенденція не залежить від статі ($V = 0,030$; $p = 0,227$).

У ході дослідження вдалося з'ясувати, що мотиваційна спрямованість студентів не залежить від статі ($p > 0,05$) (табл. 3). Виявлено, що у студентів із тенденцією спрямування мотивації на успіх переважає знижена мотивація до РА ($\chi^2 = 27,161$; $df = 1$; $p < 0,05$).

Водночас, дівчата розподілилися рівномірно ($\chi^2 = 2,951$; $df = 1$; $p = 0,086$), отже, їхня мотивація до РА не залежить від тенденції в них на успіх.

Таким чином, студенти, які зосереджені на успіху, схильні менше часу приділяти заняттям РА (рис. 5). Натомість, здійснений аналіз дозволив визначити наступні тенденції у проявах мотивації китайських студентів до занять фізичними вправами:

– серед студентів з мотиваційною спрямованістю на невдачу (страх невдачі та тенденція на невдачу) половина має посилену, а половина – знижену мотивацію до РА ($\chi^2 = 2,722$; $df = 1$; $p = 0,099$)

– статистично значуща більшість студентів, у яких зареєстро-

вано відсутність мотиваційної спрямованості, характеризуються зниженою мотивацією до РА ($\chi^2 = 25,789$; $df = 1$; $p < 0,05$);

– вищенаведена тенденція є характерною для студентів із чіткою спрямованістю на успіх: вони переважно не вмотивовані до занять фізичними вправами ($\chi^2 = 155,593$; $df = 1$; $p < 0,05$) (рис. 6).

Таким чином, ми припустили, що з посиленням спрямування мотивації до успіху (від страху до невдачі до зосередженості на успіху) зростає частота випадків зниження в студентів мотивації до РА.

Подальший аналіз дозволив констатувати вказану негативну тенденцію: на жаль, на тлі посилення спрямування мотивації до успіху зростає частка китайських

Таблиця 3

Порівняльний аналіз впливу мотиваційної спрямованості на рівень мотивації до РА студентів КНР залежно від статі, (n = 1855)

Мотиваційна спрямова- ність	Юнаки (n=945)		Дівчата (n=910)		χ^2	p
	Рівень мотивації до РА					
	від відсутньої до середньої	від сильної до дуже сильної	від відсутньої до середньої	від сильної до дуже сильної		
Острах невдачі	6	6	3	3	-	>0,05
Тенденція мотивації на невдачу	19	9	15	11	0,597	0,440
Невираженість мотивації	70	26	60	34	1,815	0,178
Тенденція мотивації на успіх	151	73	93	71	4,647*	0,032
Мотивація на успіх	405	180	414	206	0,834	0,362

Примітка. * – у разі доведеного статистично значущих відмінностей на рівні значущості $p < 0,05$; при частоті спостережень менше 6 застосовувався точний критерій Фішера.

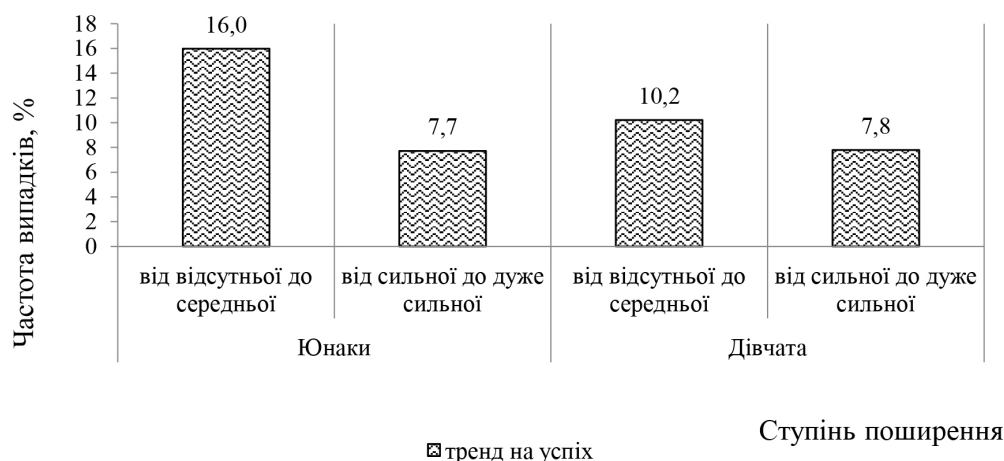

Рис. 5 – Розподіл студентів КНР із тенденцією на успіх за рівнем мотивації до РА, (n = 388)

студентів зі зниженим рівнем мотивації до занять ФП (рис. 7).

За результатами дослідження встановлено, що 81,1 % дисперсії мотивації до занять руховою активністю пояснюється мотиваційним спрямуванням. При цьому розрахунок відносної помилки апроксимації показав, що його величина становила 4,15 %. Це вказує на достатньо високу якість побудованої моделі. Доведено, що побудована модель є статистично значущою ($F_{\text{емп}} = 12,890 > F_{\text{кр}}(k_1=1; k_2=3) = 10,129$). Відтак можна стверджувати, що з посиленням мотиваційної спрямова-

ності до успіху у студентів КНР знижується рівень мотивації до занять руховою активністю.

Отримані результати дослідження доводять, що серед китайських студентів може бути недостатньо сформована мотивація до РА, у зв'язку з чим вони не в повній мірі усвідомлюють важливість збереження й зміцнення здоров'я для загального благополуччя та довгострокового успіху. З іншого боку, мотивація до успіху та мотивація до занять фізичними вправами можуть конкурувати між собою і студенти, які прагнуть до успіху в інших

сферах життя, можуть не мати достатньо часу на заняття руховою активністю.

Дискусія. Представлені результати відкривають широке поле для дискусії щодо мотиваційних орієнтацій китайських студентів у сфері рухової активності. Мотивація досягнення є складним структурним утворенням, яке включає прагнення до успіху та уникнення невдач [16]. Для діагностики мотиваційного компоненту було застосовано методику «Мотивація успіху та острах невдач» (А.О. Реана). Дослідження науковців доводять, що успіх має

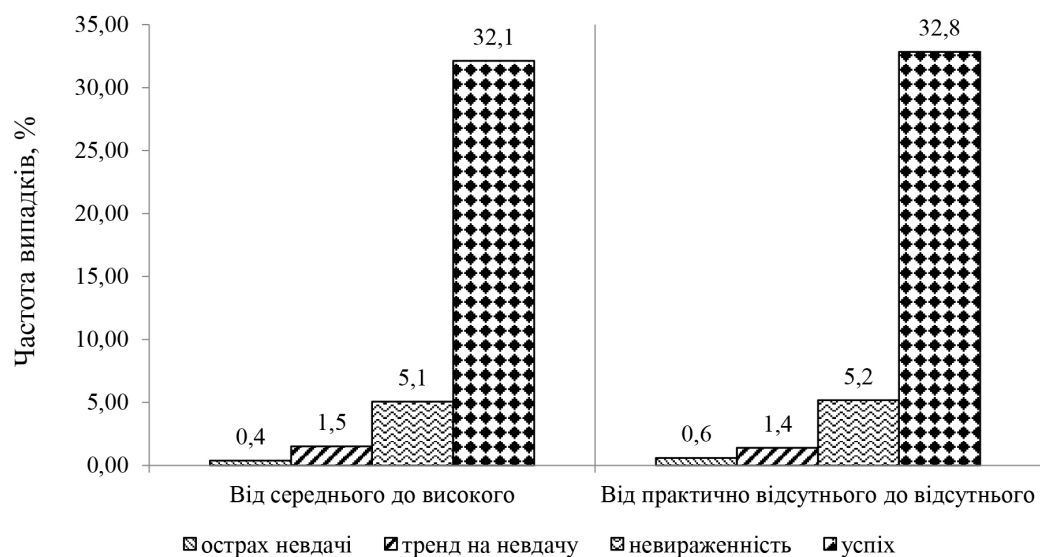

Рис. 6 – Розподіл студентів за рівнем мотивації до РА відповідно до мотиваційного спрямування ($n = 1467$)

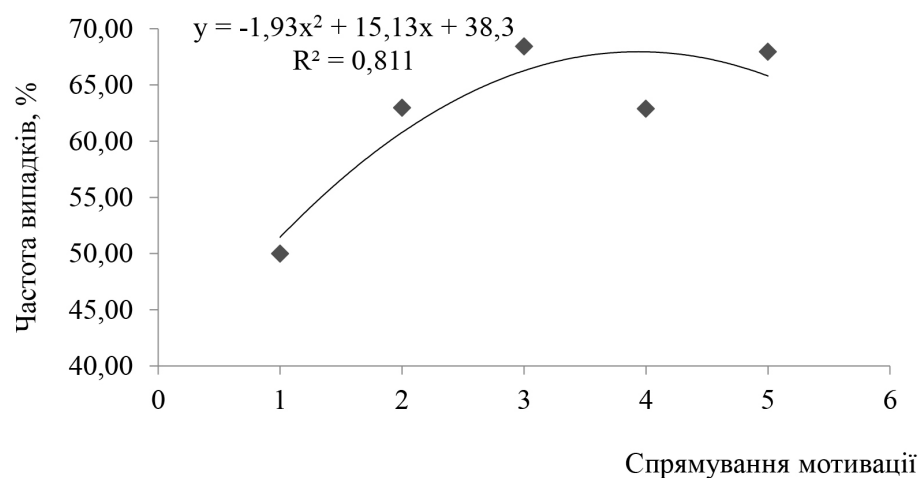

Рис. 7 – Тенденція до зростання числа випадків зниження мотивації до РА у студентів КНР з посиленням мотиваційного спрямування на успіх ($n = 1855$)

не лише об'єктивне, а й суб'єктивне значення, адже, він забезпечує задоволення та емоційне наповнення різних сфер життя [16, 17]. Передумовами його досягнення виступають потенціал, наполегливість, емпатія, амбіції, оптимізм та самоефективність [16].

Важливо зазначити, що попередні дослідження вчених зосереджувалися переважно на когнітивних і психологічних аспектах [4, 18, 19, 20], тоді як системного підходу до аналізу комплексу мотиваційних пріоритетів бракувало. Наше дослідження розширює цей підхід, оскільки вперше інтегрує вивчення мотиваційного спрямування (досягнення успіху та уникнення невдач) із показниками самооцінки фізичної підготовленості та стилю життя студентів.

У ході проведення нашого дослідження було визначено показники домінуючої мотивації серед китайських студентів. Аналіз отриманих результатів продемонстрував, що між окремими складовими мотиваційної сфери існують тісні кореляційні зв'язки, тоді як між іншими – вони менш виражені або відсутні. Подібні результати узгоджуються з дослідженням О.О. Водозазської [21], яка виявила, що особи з високою мотивацією досягнення успіху є більш соціально активними та емоційно стійкими, тоді як орієнтація на уникнення невдач пов'язана з підвищеною тривожністю та імпульсивністю, що негативно впливає на професійне становлення. Проте, на відміну від загальноприйнятих висновків, наше дослідження виявило парадоксальну тенденцію: студенти з орієнтацією на успіх продемонстрували знижену мотивацію до рухової активності. Це може пояснюватися специфікою освітнього та соціокультурного середовища Китаю, де прагнення досягнення часто спрямоване не на фізичне самовдосконалення, а на академічні результати чи професійну кар'єру.

Отримані результати цікаво співставити з даними українських науковців. Так, за дослідженням М.І. Маєвського [15], провідним мотивом українських

студенток-педагогів є уникнення академічних проблем, а не власне фізичний розвиток. Натомість студентки китайських університетів орієнтуються на зміцнення здоров'я та підвищення фізичної підготовленості, що свідчить про більш цілеспрямоване ставлення до фізичного виховання.

Наші дані також узгоджуються з науковими позиціями китайських учених Лі Жіжун, 2019; Гэн Цзе, Сюй Хун, Ван Фэнхуи, Сунь Цилинь, 2020; Zhang T, Lu G, Wu XY., 2020, які підкреслюють погіршення стану здоров'я студентської молоді КНР і зниження її фізичної підготовленості [2, 3, 4, 11]. Вони відзначають, що низька мотивація до рухової активності стає критичною перешкодою для успішного складання державних тестів із фізичного виховання. Наше дослідження доповнює ці підходи, оскільки вперше продемонструвало специфічний зв'язок між спрямуванням мотивації (успіх чи уникнення невдач), самооцінкою фізичної підготовленості, способом життя та реальною мотивацією до рухової активності у студентів КНР.

Таким чином, наші результати логічно вписуються в ширший науковий дискурс щодо проблеми низької мотивації китайських студентів до занять фізичною активністю [4, 11, 13, 19]. Водночас, вони мають і прикладне значення: інтеграція показників мотиваційного спрямування із самооцінкою фізичної підготовленості формує підґрунтя для створення нових педагогічних стратегій. Вперше доведено, що корекція самооцінки може виступати дієвим педагогічним інструментом для зміни домінуючих мотиваційних установок і формування внутрішньої потреби у систематичній руховій активності. Це відкриває перспективи для розробки адаптивних освітніх технологій у КНР та Україні, здатних гармонізувати академічні й спортивні пріоритети студентської молоді та сприяти перенесенню мотивації досягнен-

ня у площину фізичного самовдосконалення.

Висновки. Проведене дослідження дозволило поглиблено проаналізувати особливості мотиваційного спрямування студентської молоді КНР та його зв'язок із показниками фізичної активності, самооцінкою та стилем життя.

Встановлено, що статеві відмінності у спрямуванні мотивації студентів КНР не є статистично значущими ($p > 0,05$), що свідчить про відносну універсальність механізмів формування мотиваційної сфери.

Отримані результати дослідження доводять, що серед китайських студентів може бути недостатньо сформована мотивація до РА, у зв'язку з чим вони не в повній мірі усвідомлюють важливість збереження й зміцнення здоров'я для загального благополуччя та довгострокового успіху. Виявлено парадоксальну закономірність: серед студентів із домінуванням мотивації досягнення успіху зафіксовано вищу поширеність зниженої мотивації до рухової активності ($\chi^2 = 27,161$; $df = 1$; $p < 0,05$). Це вказує на те, що прагнення досягати результатів у навчанні чи професійній сфері може відволікати молодь від фізичного самовдосконалення.

Визначено, що спрямованість мотивації на успіх обумовлює зниження ступеня поширеності шкідливих звичок переважно у дівчат. Водночас, у цілому спрямування на успіх не забезпечує скорочення поширення шкідливих звичок серед китайських студентів, і для більшості з них характерним є від середнього до високого рівня поширення шкідливих звичок ($\chi^2 = 15,167$; $df = 1$; $p < 0,05$). При цьому зазначена тенденція не залежить від статі ($V = 0,030$; $p = 0,227$).

Статистичний аналіз показав, що рівень самооцінки фізичного розвитку та здоров'я студентів істотно залежить від їх мотиваційної спрямованості. Студенти з орієнтацією на уникнення невдач розподілилися рівномірно між

групами, тоді як серед тих, хто має невиражену мотивацію, переважає знижена самооцінка. Натомість, орієнтація на досягнення успіху також супроводжується здебільшого низькою самооцінкою фізичного розвитку та здоров'я, що підтверджує складність

і суперечливість взаємозв'язків між мотивацією та самосприйняттям студентів.

Дослідження показало, що 81,1 % варіації мотивації до занять руховою активністю зумовлено мотиваційним спрямуванням. Побудована модель

виявилася статистично значущою ($F_{\text{емп}}=12,890 > F_{\text{кр}}=10,129$) і достатньо якісною (помилка апроксимації – 4,15 %). Встановлено: зі зростанням орієнтації на успіх у студентів КНР знижується рівень мотивації до рухової активності.

Література

1. Ван Сяофей. Особливості організації занять школярів з фізичного виховання в Китайській Народній Республіці. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. 2017;(49):208-216.
2. Гэн Цзе, Сюй Хун, Ван Фэнхуи, Сунь Цилинь. Текущая ситуация и меры противодействия внедрению основных стандартов физического воспитания в колледжах и университетах. Основано на исследовании основных стандартов физического воспитания в колледжах и университетах по всей стране. Shenyang Sport University. 2020;39(01):20-28. DOI: 10.12163/j.ssu.2020.01.04.
3. Лі Жіжун. Стратегія оптимізації шкільного фізичного виховання на тлі «Здорового Китаю 2030». Journal of Guangzhou Institute of Physical Education. 2019;(1):122-124.
4. Ляо Цайчжи. Формування культури здоров'я у студентів вищих навчальних закладів КНР [дисертація]. Харків; 2012. 207 с.
5. Марченко О, Се Чжимін. Дослідження особливостей мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури і спорту студентської молоді України і КНР. Теорія і практика фізичної культури і спорту. 2023;(1):163-172. DOI: 10.31470/2786-6424-1/2023-163-172.
6. Се Чжимін. Організаційно-методичні засади формування мотивації студентів до занять руховою активністю у фізичному вихованні в закладах вищої освіти КНР [дисертація]. Київ; 2024. 268 с.
7. Cai Y, Zhu X, Wu X. Надмірна вага, ожиріння та перегляд екранів серед китайських школярів: національні оцінки поширеності за даними дослідження «Фізична активність і фізична підготовленість у Китаї – Дослідження молоді» 2016 року. Journal of Sport and Health Science. 2017;6(4):404-409. DOI: 10.1016/j.jshs.2017.09.002.
8. Liu Y, Tang Y, Cao ZB, et al. Results from the China 2022 report card on physical activity for children and adolescents. Journal of Exercise Science & Fitness. 2023;21(1):1-5. DOI: 10.1016/j.jesf.2022.10.004.
9. Лі Цзин. Аналитический обзор программных требований по физическому воспитанию в вузах Китая и Украины. Слобожанський науково-спор-

References

1. Van Siaofoei. Osoblyvosti orhanizatsii zaniat shkoliariv z fizychnoho vykhovannia v Krytaiskii Narodnii Respublitsi. Zasoby navchalnoi ta naukovodooslidnoi roboty. 2017;(49):208-216.
2. Hen Tszie, Siui Khun, Van Fenkhui, Sun Tsylyn. Tekushchaia situatsiia y mery protyvodeistviia vnedreniu osnovnykh standartov fizycheskoho vospitaniia v kolledzhakh y unyversytetakh. Osnovano na yssledovanyy osnovnykh standartov fizycheskoho vospitaniia v kolledzhakh y unyversytetakh po vsei strane. Shenyang Sport University. 2020;39(01):20-28. DOI: 10.12163/j.ssu.2020.01.04.
3. Li Zhizhun. Stratehiia optymizatsii shkilnoho fizychnoho vykhovannia na tli «Zdorovoho Krytu 2030». Journal of Guangzhou Institute of Physical Education. 2019;(1):122-124.
4. Liao Tsaizhi. Formuvannia kultury zdorovia u studentiv vyshchikh navchalnykh zakladiv KNR [dysertatsiia]. Kharkiv; 2012. 207 s.
5. Marchenko O, Sie Chzhimin. Doslidzhennia osoblyvostei motyvatsiino-tsinnisnoho stavlennia do fizychnoi kultury i sportu studentskoi molodi Ukrainy i KNR. Teoriia i praktyka fizychnoi kultury i sportu. 2023;(1):163-172. DOI: 10.31470/2786-6424-1/2023-163-172.
6. Sie Chzhimin. Orhanizatsiino-metodychni zasady formuvannia motyvatsii studentiv do zaniat rukhovoiou aktyvnistiu u fizychnomu vykhovanni v zakladakh vyshchoi osvity KNR [dysertatsiia]. Kyiv; 2024. 268 s.
7. Cai Y, Zhu X, Wu X. Nadmirna vaha, ozhyrinnia ta perehliad ekraniv sered krytaiskyykh shkoliariv: natsionalni otsinky poshyrenosti za danymy doslidzhennia «Fizychna aktyvnist i fizychna pidhotovlenist u Krytai – Doslidzhennia molodi» 2016 roku. Journal of Sport and Health Science. 2017;6(4):404-409. DOI: 10.1016/j.jshs.2017.09.002.
8. Liu Y, Tang Y, Cao ZB, et al. Results from the China 2022 report card on physical activity for children and adolescents. Journal of Exercise Science & Fitness. 2023;21(1):1-5. DOI: 10.1016/j.jesf.2022.10.004.
9. Li Tszin. Analytycheskyi obzor prohrammnykh trebovaniy po fizycheskomu vospitanyiu v vuzakh Krytaia y Ukrainy. Slobozhanskyi naukovosporytnyi visnyk. 2006;(9):167-169.

- тивний вісник. 2006;(9):167-169.
10. Круцевич Т, Марченко О, Се Чжимін. Конфігурація мотиваційних пріоритетів сучасних студентів КНР до занять фізичною культурою і спортом. Теорія і практика фізичної культури і спорту. 2022;1(1):119-127. DOI: 10.31470/2786-6424-2022-1(1)-119-127.
 11. Zhang T, Lu G, Wu XY. Взаємозв'язки між фізичною активністю та психічним здоров'ям китайських студентів коледжів: поперечне дослідження. BMC Public Health. 2020; 20: 429. doi:10.1186/s12889-020-08517-8.
 12. Система освіти в Китаї [Internet]. movi.com.ua. [cited 2025 Sep 2]. Available from: <http://www.movi.com.ua/kitayska-mova/1694-sistema-osviti-kitayu>
 13. Тан Ли. Аналіз проблем і рішень у коледжському фізичному вихованні – коментар до «Дослідження інноваційних концепцій та практичного викладання фізичної освіти в коледжі». Китайський журнал освіти. 2021;(5):112-115.
 14. Андреева О, Дутчак М, Благій О. Теоретичні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020;(2):59-66. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.2.59-66.
 15. Маєвський МІ. Ціннісні орієнтації у сфері фізичної культури і спорту студентів педагогічних спеціальностей [дисертація]. Умань; 2016. 251 с.
 16. Наказ Міністерства освіти і науки України № 640 від 25.06.2018 «Про затвердження Стандарту вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт» [Internet]. [cited 2025 Sep 2]. Available from: <https://ips.ligazakon.net/document/MU64021>
 17. Варій МІ. Психологія особистості: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Центр учбової літератури; 2008. 591 с.
 18. Іллін ЄП. Мотивація і мотиви. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан; 2013. 512 с.
 19. Song C, Gong W, Ding C, et al. Physical activity and sedentary behavior among Chinese children aged 6–17 years: a cross-sectional analysis from the 2010–2012 China National Nutrition and Health Survey. BMC Public Health. 2019;19:936. DOI: 10.1186/s12889-019-7259-2.
 20. Liu Y, Tang Y, Cao ZB, et al. Results from the China 2022 report card on physical activity for children and adolescents. Journal of Exercise Science & Fitness. 2023;21(1):1-5. DOI: 10.1016/j.jesf.2022.10.004.
 21. Guan Y, Tan GX, Li YX, Liu HY. Physical exercise reduces mobile phone dependence in university students in China: the mediating role of self-control. Int J Environ Res Public Health. 2019;16(21):4098. DOI: 10.3390/ijerph16214098.
 22. Водолазська ОО. Вплив мотивації досягнення на соціально-психологічну адаптацію студентської молоді. Вісник Харківського національ-
 10. Krutsevych T, Marchenko O, Sie Chzhimin. Konfihuratsiia motyvatsiinykh priorytetiv suchasnykh studentiv KNR do zaniat fizychnoiu kulturoiu i sportom. Teoriia i praktyka fizychnoi kultury i sportu. 2022;1(1):119-127. DOI: 10.31470/2786-6424-2022-1(1)-119-127.
 11. Zhang T, Lu G, Wu XY. Vzaïmozv'iazky mizh fizychnoiu aktyvnistiï ta psykhičnym zdorov'iam krytayskykh studentiv kolehiv: poperečne doslidzhennia. BMC Public Health. 2020; 20:429. doi:10.1186/s12889-020-08517-8.
 12. Systema osvity v Krytai [Internet]. movi.com.ua. [cited 2025 Sep 2]. Available from: <http://www.movi.com.ua/kitayska-mova/1694-sistema-osviti-kitayu>
 13. Tan Li. Analiz problem i rishen u kolehskomu fizychnomu vykhovanni – komentar do «Doslidzhennia innovatsiinykh kontseptsii ta praktychnoho vykladannia fizychnoi osvity v kolehii». Krytaysky zhurnal osvity. 2021;(5):112-115.
 14. Andrieieva O, Dutchak M, Blahii O. Teoretychni zasady ozdorovcho-rekreatsiïnoi rukhovoi aktyvnosti riznykh hrup naselennia. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. 2020;(2):59-66. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.2.59-66.
 15. Maïevskyi MI. Tsinnisni orïentatsii u sferi fizychnoi kultury i sportu studentiv pedahohichnykh spetsialnostei [dysertatsiia]. Uman; 2016. 251 s.
 16. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 640 vid 25.06.2018 «Pro zatverdzhennia Standartu vyshchoi osvity zi spetsialnosti 017 Fizychna kultura i sport» [Internet]. [cited 2025 Sep 2]. Available from: <https://ips.ligazakon.net/document/MU64021>
 17. Varii MI. Psykholohiia osobystosti: navch. posib. dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury; 2008. 591 s.
 18. Illin YeP. Motyvatsiia i motyvy. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan; 2013. 512 s.
 19. Song C, Gong W, Ding C, et al. Physical activity and sedentary behavior among Chinese children aged 6-17 years: a cross-sectional analysis from the 2010-2012 China National Nutrition and Health Survey. BMC Public Health. 2019; 19:936. DOI: 10.1186/s12889-019-7259-2.
 20. Liu Y, Tang Y, Cao ZB, et al. Results from the China 2022 report card on physical activity for children and adolescents. Journal of Exercise Science & Fitness. 2023;21(1):1-5. DOI: 10.1016/j.jesf.2022.10.004.
 21. Guan Y, Tan GX, Li YX, Liu HY. Physical exercise reduces mobile phone dependence in university students in China: the mediating role of self-control. Int J Environ Res Public Health. 2019;16(21):4098. DOI: 10.3390/ijerph16214098.
 22. Vodolazska OO. Vplyv motyvatsii dosiahnennia na sotsialno-psykholohichnu adaptatsiiu studentskoi

ного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія». 2018;(65):45-51. Available from: <https://periodicals.karazin.ua/psychology/article/view/10542> [cited 2025 Sep 2]

molodi. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina. Seriiia «Psykhologhiia». 2018;(65):45-51. Available from: <https://periodicals.karazin.ua/psychology/article/view/10542> [cited 2025 Sep 2]

Отримано/Received: 05.06.2025

Прорецензовано/Reviewed: 22.07.2025

Прийнято/Accepted: 09.09.2025

Як цитувати статтю / How to Cite:

Марченко О, Се Чжімін, Лі Люсін, Лі Шуїнг, Симоненко Н. Взаємозв'язок структурних компонентів рухової активності та мотиваційного спрямування студентської молоді КНР. Спортивний вісник Придніпров'я. 2025 Вер 30;(2):27-39. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2025-2-027>

Marchenko O, Xie Zhimin, Li Luxin, Li Shuiying. Innterrelation of the Structural Components of Motor Activity and Motivational Orientation among Chinese University Students. Sportyvnyi Visnyk Prydniprovia. 2025 Sep 30;(2):27-39. <https://doi.org/10.32540/2071-1476-2025-2-027>